

Türk-Rus Haber Siteleri Karşılaştırmalı Analizi

Z. Yıldız Uğurlu¹

Suriye’de Esad rejiminin yıkılması 2024 yılının en önemli haber olayını temsil ederken, Türk medyasının konuya ilişkin haberleri büyük ölçüde olgusal doğruluktan yoksundur. Basındaki titiz analiz eksikliği, konunun kapsamlı bir şekilde incelenmesini engellemekte ve nihayetinde yanlış yönlendirilmiş bir kamuoyu oluşmasına yol açmaktadır. Yabancı kaynaklarda yer alan bu tür iddiaların doğruluğu araştırıldığında ya böyle bir haberin olmadığı ya da haberlerin çarpıtılarak kamuoyuna aktarıldığı ortaya çıkmaktadır. Rus basını incelendiğinde, bölgedeki üç kilit aktör olan Türkiye, İran ve Rusya arasında bir dizi toplantı gerçekleştirildiği bu üç ülkenin Esad rejiminin yıkılması ve Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunması konularında mutabakata vardığı görülmektedir. Buna karşılık Türk basınında çıkan bazı analizlerin hatalı ve eksik bilgilere dayanarak yapıldığı açıktır.

Bu haberlerden biri şu şekildedir: “Rusya’nın en tanınmış savaş muhabirlerinden eski Hava Kuvvetleri pilotu ve Yüzbaşı Ilya Tumanov, “Suriye’den ayrılıyoruz. Ekipmanların geri çekilmesi için hazırlıklar başladı. Suriye bitti. Türkler Suriye’yi savaştan aldı” ifadelerini kullandı.” Haberin devamında ise “Görünüşe göre Türkiye ile anlaştık. Suriye artık onların. Yine sırtımızdan hançerlendik.”² İfadesi kullanılmıştır. Rus basın kaynakları incelendiğinde böyle bir söylemin bulunmadığı görülmektedir. Ilya Tumanov ismi için yapılan benzer bir arama da böyle bir habere yine rastlanmamıştır. Rus dışişleri yetkilileri, diplomatlar ve akademisyenlerin açıklamaları yerine bu tür spekülasyon haberlerin yayılması, kamuoyunun yapıcı ve bilinçli bir bilgi edinmesini engel olmaktadır. Bu olgu, uluslararası arenada çalışmalar yapan öğrenciler üzerinde özellikle zararlı bir etki yaratmakta ve onların bilinçli analiz yapma kapasitelerini engellemektedir.

Rus basını incelendiğinde konuyla ilgili aşağıdaki haberlere rastlanmaktadır.

İzvestiya Gazetesinin resmi internet sayfasında yer alan Ksenia Loginova “Arap Baharı 2.0: Suriye'deki silahlı muhalefet Şam'ın kontrolünü ilan etti” haberine göre “Ülkenin Başbakanı, iktidarı yeni liderliğe devretmeye hazır olduğunu duyurdu” haberin devamında Şam’da kaos alt başlığında ise “Daha önce Şam Uluslararası Havalimanı'nın faaliyetlerini durdurduğu ve tüm terminal çalışanlarının tahliye edildiği öğrenilmişti. El Cezire TV kanalına göre, hava

¹ T.C. Üsküdar Üniversitesi, İTBF, SBU Uluslararası İlişkiler YL öğrencisi, ÜSSAM, Türk Dünyası Çalışmaları stajyeri.

² Ozan Koltuk, “Türkler Suriye’yi Savaştan Aldı! Rus Komutandan Dikkat Çeken Açıklama: Suriye Artık Onların,” *TRHaber*, December 8, 2024, <https://www.trhaber.com/dunya/turkler-suriyeyi-savasmadan-aldi-rus-komutandan-dikkat-ceken-aciklama-suriye-artik-onlari-h891564.html>.

limanının kapatıldığına dair haberlerden kısa süre önce “kaos vardı” ve BM personelinin acilen ülkeyi terk ettiğine dair bilgilere yer verdi.³

Interfax sitesinin yaptığı habere göre Türkiye Dış İşleri bakanı Hakan Fidan’ın Türkiye’nin Suriye’deki paramiliter gruplarda temas halinde olmasının sebebinin aynı zamanda Rusya’da da yasaklanan terör örgütü IŞİD’in ve Suriye’nin kuzeyindeki Kürt grupların Suriye’nin mevcut koşullarından fayda sağlamaması için yapıldığı açıklamasına yer verildi.⁴ Yine aynı sitenin başka bir haberinde ise Rusya Dış İşleri Bakanlığının Suriye ile açıklamasına yer verilmektedir habere göre Rusya Dışişleri Bakanlığı “*Suriye toplumundaki tüm etnik ve mezhepsel güçlerin görüşlerine saygı gösterilmesi çağrısında bulunuyoruz ve BM Güvenlik Konseyi’nin oybirliğiyle kabul edilen 2254 sayılı kararına dayalı kapsayıcı bir siyasi süreç tesis etme çabalarını destekliyoruz*” açıklamasında bulunduğu ayrıca Rusya Devlet Başkanlığı Basın Sözcüsü Dmitry Peskov, Rusya Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya ilave bir açıklama daha yapılmayacağını vurguladığına yer verdi.⁵ Oxu.Az haber sitesinin yaptığı “Medya: Türkiye ve Irak dışişleri bakanları Suriye konusunda işbirliği konusunda mutabakata vardı” başlıklı haberine göre “Türkiye Dışişleri Bakanlığı kaynakları, Katar’daki Doha Forumu oturum aralarında yapılan bakanlar toplantısının sonuçlarının ardından TASS’a bu konuyu anlattı.” ayrıca haberde Bakan Fidan’ın, 22. Doha Forumu oturum aralarında Irak Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Hüseyin ile görüştüğü ve tarafların, Suriye ile ilgili konularda yakın işbirliği konusunda mutabakata vardığı bilgisine değinilmektedir.⁶ Eur Asia Daily sitesinin “Türkiye, Rusya ve İran’ın Suriye’deki duruma yapıcı yaklaşımını son derece takdir ediyor- Fidan” başlıklı haberinde Türk Dış işleri bakanı Hakan Fidan’ın Türk Televizyonlarıyla yaptığı basın toplantısında söylediklerine yer verdi. “*Dün Suriye’nin geleceği açısından önemli bir gündü. Astana formatındaki ülkeler Türkiye, Rusya, İran son gelişmeleri görüşmek üzere bir araya geldi. Rusya ve İran’ın yapıcı yaklaşımlarını çok takdir ediyoruz. BM’nin Suriye Özel Temsilcisi de yanımızdaydı. Onun da büyük katkısı oldu. Daha sonra Arap ülkeleriyle temaslar kurduk: Suudi Arabistan, Katar, Irak, Mısır ve Ürdün. Bu kardeş ülkelere yapıcı yaklaşımlarından dolayı da teşekkür ediyoruz. Amerikalularla da görüşüyoruz. Suriye konusunda bölgesel ve uluslararası aktörlerle iş*

³ IZ.RU, “Арабская Весна 2.0: Вооруженная Оппозиция В Сирии Заявила О Контроле Дамаска,” Известия, December 8, 2024, <https://iz.ru/1803770/kseniia-loginova/arabskaia-vesna-20-povstantcy-v-sirii-soobshchili-o-padenii-rezhima-bashara-asada>.

⁴ “В Турции Заявили О Переходе Власти В Сирии В Новые Руки,” Interfax.ru, December 8, 2024, <https://www.interfax.ru/world/996561>.

⁵ Ibid.

⁶ Samirə Səfərova, “СМИ: Главы МИД Турции И Ирака Договорились О Взаимодействии По Сирии,” Oxu.Az, December 7, 2024, <https://oxu.az/ru/v-mire/smi-glavy-mid-turcii-i-iraka-dogovorilis-o-vzaimodejstvii-po-sirii>.

birliđimizi sűrdűreceđiz”⁷ BFM.RU haber sitesi de “Rusya, Tűrkiye ve İnan Suriye’de ‘yakın temas’ konusunda anlařtı” bařlıklı haberinde Katar’da Tűrkiye, İnan ve Rusya dıřıřleri bakanları arasında yapılan gűrűřmelerde Suriye konusunda anlařmaya vardđđını yazdı. Ayrıca Rusya Dıřıřleri Bakanı Lavrov, Rusya’nın Suriye’ye askeri yardım sađlamaya devam edeceđi yűnűndeki iddiaları yalanladıđı haberine de yer verildi.⁸

Yukarıda bahsedilen veriler gűz űnűnde bulundurulduđunda, Rus haber siteleri bu tűr haberlere yer verirken, Tűrk haber siteleri yetkili kiřiler tarafından yapılan açıklamalar yerine analistler tarafından yapılan sansasyonel açıklamalara űncelik verme eđiliminde olduđu gűzlenmektedir. Bu tűr haberler iki űlke arasındaki gerilimleri tırmandırma ve kamuoyunu yanlış yűnlendirme potansiyeline sahiptir. Ayrıca, Rus basını incelendiđinde Esad’ın 8 Aralık 2024 sabah saatlerinde istifa edeceđine dair saatler űncesi haber yaptıđı gűrűlmektedir. Dođru ve ilkeli habercilik yapmakla yűkűmlű olan basının Tűrk kamuoyunu dođru ve zamanında bilgilendirmemesi, bunun yerine spekűlatif haberlere yer vermesi de dikkat çekicidir.

---

⁷ EADaily, “Турция Высоко Ценит Конструктивный Подход России И Ирана К Ситуации В Сирии — Фидан,” December 8, 2024, <https://eadaily.com/ru/news/2024/12/08/turciya-vysoko-cenit-konstruktivnyy-podhod-rossii-i-irana-k-situacii-v-sirii-fidan>.

⁸ BFM.ru, “РФ, Турция И Иран Договорились О «Плотном Контакте» По Сирии,” *BFM.Ru - Деловой Портал*, December 7, 2024, <https://www.bfm.ru/news/563484>.